

گفت‌وگوی
روزنامه صبا با جواد
قارایی، مستندساز،
تهیه‌کننده و کارگردان
«ایران‌گرد»

از توقف یک برنامه تا شایعه بودجه‌های میلیاردي

آنچه مخاطب نیاز دارد، در تلویزیون نیست

حال‌شان را خوب کند و به آن‌ها امید بدهد. برای خودم نیز بسیار شگفت‌انگیز بود که به من گفته شد فعلاً تولید «ایران‌گرد» متوقف بماند یا اینکه بودجه‌ای برای آن وجود ندارد؛ چرا که اساساً بودجه این برنامه رقم قابل توجهی نیست. و برنامه‌های دیگر تلویزیونی، عددی به حساب نمی‌آید. با این حال، واقعاً نمی‌دانم چه بگویم؛ خودم نیز از این تصمیم شگفت‌زده شده‌ام که گفته شد شرایط مالی سازمان اجازه تولید این برنامه را نمی‌دهد. به نظر من، شاید بتوان گفت که در این تصمیم، به سلیقه و نیاز مخاطب چندان احترام گذاشته نشده است. من معتقدم مخاطب واقعاً به «ایران‌گرد» و برنامه‌هایی از این دست نیاز دارد؛ برنامه‌هایی که حال آدم‌ها را خوب می‌کنند، از هویت ملی ایران سخن می‌گویند، از زیبایی‌ها و دارایی‌های این سرزمین می‌گویند و از مقاومت و پایداری مردم ایران روایت می‌کنند. مردم نیاز دارند این برنامه‌ها را ببینند و از آن‌ها لذت ببرند. با این حال، سازمان صدا و سیما چنین تصمیمی گرفته و این تصمیم برای من قابل احترام است و با آن مشکلی ندارم.

به هر حال، «ایران‌گرد» را - شاید با نامی دیگر، اما با همان محتوا، چرا که محتوای این مجموعه متعلق به خود من است - به امید خدا تولید خواهیم کرد؛ حالا با نامی دیگر و در پلتفرمی دیگر، مهمان خانه‌های مردم خواهد شد. اما نکته تلخ ماجرا این است که صدا و سیما همان رسانه‌ای است که روستاییان، عشایر و بسیاری از مردم شهرهای مختلف ایران که اساساً به هیچ پلتفرمی دسترسی ندارند، اشتراک نمی‌خرند، بودجه کافی برای آن ندارند، اینترنت مناسب در اختیار ندارند یا ماهواره تماشا نمی‌کنند، تنها به همین تلویزیون چشم دوخته‌اند.

○ اگر به سال‌های فعالیتتان در تلویزیون نگاه کنید، چه چیزی بیش از همه در تصمیم شما برای ادامه این مسیر نقش داشته است؟

دلیل اصلی اینکه من در تمام این سال‌ها با وجود همه سختی‌ها و ناملایمات - چه از سوی خود سازمان صدا و سیما و چه از سوی برخی منتقدان که می‌پرسیدند چرا با این سازمان همکاری می‌کنم - همچنان به کار خود ادامه دادم، مردم ایران بوده‌اند. پیشنهادهای متعددی نیز از جاهای دیگر داشتم، اما همواره با خود گفتم که این مردم چه گناهی دارند؟ این تلویزیون متعلق به یک گروه خاص نیست؛ تلویزیون متعلق به مردم است، به‌ویژه مردمی که در روستاها، میان عشایر و در شهرستان‌های مختلف زندگی می‌کنند و تنها چشم امیدشان به همین تلویزیون است.

○ فکر می‌کنید ادامه این مسیر چه ضرورتی دارد و چرا همچنان خود را نسبت به آن مسئول می‌دانید؟

من هر طور که شده باید این زیبایی‌ها را از ایران روایت کنم؛ چه زیبایی‌های طبیعی، چه تاریخ این سرزمین و چه هویت ملی‌مان را. باید این محتوا به بچه‌ها، نوجوانان و جوانان ما برسد، ساخته شود و پخش شود تا مردم شناخت بیشتری از کشورمان پیدا کنند. من همواره خود را در قبال این موضوع مسئول می‌دانستم و تلویزیون را متعلق به خودم و آن مردم می‌دانستم. حال که مدیران و مسئولان سازمان چنین تصمیمی گرفته‌اند، برای من قابل احترام است و مشکلی با آن ندارم؛ تنها می‌دانم که وقتی این مجموعه در جای دیگری ساخته و پخش شود، آن بخش از مردم که نه اشتراک پلتفرم‌های ویدیویی دارند، نه دسترسی به پلتفرم‌های دیگر و نه ماهواره، دیگر امکان دیدن آن را نخواهند داشت و همین موضوع برایم بسیار دردآور است. و گرنه من می‌توانم برنامه خودم را به راحتی بسازم و آن را در پلتفرم‌های مختلفی که پیش‌تر از

۸۰ پیش از هر چیز، درباره خبری که پیش‌تر منتشر شد مبنی بر اینکه تولید فصل جدید «ایران‌گرد» به نتیجه نرسیده و آغاز نشده، توضیح دهید. شما پیش‌تر گفته بودید که ممکن است این مجموعه در یک پلتفرم دیگری پخش شود. دلیل اصلی تأخیر در تولید فصل جدید «ایران‌گرد» چه بوده است؟

به گمان من، دلیل اصلی این تأخیر، مشکلات مالی سازمان صدا و سیماست. طرح تولید فصل جدید از مدت‌ها پیش ارائه شده بود، اما در مرحله تأمین بودجه با مانع جدی رو به رو شد و همین موضوع باعث شد پروژه در وضعیت تعلیق باقی بماند.

○ یعنی طرح را ارائه داده بودید، اما در مرحله تأمین بودجه با مشکل مواجه شدید؟

بله، دقیقاً همین‌طور است. طرح از پیش تدوین و ارائه شده بود، اما در بخش تأمین اعتبار مالی، سازمان با محدودیت رو به رو شد و این محدودیت مانع از پیشرفت پروژه شد.

○ پس از انتشار این خبر، ظاهراً واکنش چندانی از سوی مسئولان دریافت نکردید و کسی موضوع را پیگیری نکرد. آیا این‌طور بود که این مسئله برایشان چندان مهم تلقی نشده است؟

بله، متأسفانه به نظر می‌رسد که این موضوع در آن مقطع اهمیت چندانی برای مسئولان نداشت. البته باید بگویم که خودم هم پیش از این با چنین وضعیتی مواجه نشده بودم و همچنان برایم قابل باور نیست که چرا تولید مستندی مانند «ایران‌گرد» که مردم به‌شدت به دیدن آن نیاز دارند، متوقف شده است. ما در این مستند از زیبایی‌های ایران می‌گوییم، از مردم ایران می‌گوییم و از اتفاقات خوب این سرزمین سخن می‌گوییم. در شرایطی که حال عمومی جامعه چندان مساعد نیست، مردم واقعاً نیازمند برنامه‌هایی هستند که

در روزگاری که بسیاری از کارشناسان رسانه بر ضرورت تولید محتوای

هویت‌محور، امیدآفرین و ایران‌شناسانه تأکید می‌کنند، جای خالی مستندهایی که بتوانند تاریخ، فرهنگ، جغرافیا و سبک زندگی مردم ایران را برای مخاطبان روایت کنند، بیش از گذشته احساس می‌شود. مجموعه مستند «ایران‌گرد» در سال‌های گذشته یکی از معدود تولیدات تلویزیونی بود که با تکیه بر همین رویکرد، توانست مخاطبان گسترده‌ای از نسل‌های مختلف را پای قاب تلویزیون بنشاند و تصویری متفاوت از ظرفیت‌ها و تنوع فرهنگی و طبیعی ایران ارائه دهد.

با این حال، حدود ۹ ماه از مطرح شدن خبر تولید فصل جدید «ایران‌گرد» می‌گذرد، اما این پروژه همچنان در مرحله توقف قرار دارد و هنوز فیلم‌برداری آن آغاز نشده است. بلا تکلیفی یکی از شناخته‌شده‌ترین مجموعه‌های مستند تلویزیونی، پرسش‌هایی را درباره آینده این برنامه و همچنین جایگاه مستندهای ایران‌شناسی در رسانه ملی ایجاد کرده است؛ آثاری که بسیاری معتقدند، نبود آن‌ها، خلأیی جدی در میان برنامه‌های فرهنگی و هویتی تلویزیون به وجود می‌آورد. هم‌زمان، انتشار شایعاتی درباره بودجه «ایران‌گرد» و احتمال ادامه مسیر این مجموعه در شبکه نمایش خانگی، توجه‌ها را بیش از گذشته به سرنوشت آن جلب کرده است. روزنامه صبا، در گفت‌وگویی تفصیلی با جواد قارایی، مستندساز، تهیه‌کننده و کارگردان «ایران‌گرد»، دلایل توقف تولید فصل جدید، وضعیت بودجه این مجموعه، احتمال خروج آن از تلویزیون و آینده یکی از پرمخاطب‌ترین مستندهای سال‌های اخیر را بررسی کرده است.

پگاه زارعی
گفت‌وگو

